

MELDING ONGEBRUIKELIJKE TRANSACTIES 'LEEFT ONVOLDOENDE'

Voelen aan **j**e water

“Zeventig meldingen per jaar is weinig. Het leeft niet voldoende bij de accountants”, zegt een hoofd Kwaliteitszorg over de melding van ongebruikelijke transacties. Een overzicht, plus praktijkervaringen. Ook teruggedraaide belastingfraude en inkeer moeten worden gemeld.

TEKST LEX VAN ALMELO | BEELD MARJA BROUWER

Het BFT stuit elk jaar op vele transacties die accountants, advocaten en notarissen ten onrechte niet hebben gemeld.

“Je mag niet tegen je cliënt zeggen dat je hebt gemeld”, zegt een registeraccountant van een middelgroot kantoor. De verslaggever moet daarom voorkomen dat cliënten zichzelf herkennen in de beschrijving van een zaak. En daarom zijn de voorbeelden hierna gedeeltelijk veranderd.

“Onder druk van de berichtgeving over de jacht op zwartsparenders bracht een cliënt onlangs zijn verzwegen rente-inkomsten en vermogen in het buitenland ter sprake. Het geld was afkomstig van transacties die meer dan twaalf jaar geleden zijn uitgevoerd. Of de cliënt bewust gewacht heeft, weet ik niet. Maar voor de belasting zijn deze transacties nu verjaard. Het ging om de directie van een onderneming, die bij de verkoop van bepaalde goederen enkele tonnen buiten de facturen heeft gehouden op

verzoek van de andere partij. De cliënt voelde zich niet happy met de situatie. Hij had al maatregelen getroffen om te voorkomen dat zoiets nog een keer kan gebeuren. Omdat wij die in orde hebben bevonden, hebben wij geen afscheid hoeven nemen van de cliënt. Wel heeft onze compliance officer een melding gedaan bij de FIU (Financial Intelligence Unit, red.). Sommige advocaten bestrijden dat je transacties van inkeerders moet melden, ja. Maar als accountants nemen wij het zekere voor het onzekere.”

HANDJE CONTANTJE

Er is wel wat twijfel of je moet melden bij inkeer, zegt ook het hoofd Kwaliteitszorg van een keten met vijftig accountantskantoren. “Maar als accountants kiezen wij de veilige kant. Erg veel pijn doet het melden ook niet. In een speciaal programmaatje van FIU Nederland voer je wat gegevens in en die verstuur je dan elektronisch. Wel vinden wij dat het melden van transacties uit een heel verleden weinig zin heeft. De melding van ongebruikelijke transacties is bij ons gecentraliseerd. Wij willen een vaktechnische check doen en het overzicht hebben.”

PROVISIE

De kwaliteitsbewaker schudt de voorbeelden uit zijn mouw. “In een gesprek met de accountant wordt duidelijk dat een makelaar een vrij hoge provisie in rekening heeft gebracht bij een klant. De accountant vraagt waarom de provisie zo hoog is. Oh, zegt de makelaar, ik had een stapel zwart geld en die wilde ik witgewassen hebben. De accountant heeft dit bij ons gemeld en wij hebben dit gemeld aan FIU Nederland. Hoe de makelaar aan dat zwarte geld kwam? Geen idee. Dat hebben wij niet onderzocht. Dat hoeven wij ook niet.” In een ander geval stuit een accountant bij de controle op een opname van € 25.000 bij de bank. Hij vraagt waarom de ondernemer dat heeft gedaan. Deze antwoordt dat contante betaling heel gebruikelijk is in het land waar hij een partij goederen zou hebben gekocht. “De accountant zei dat hij dat niet normaal vond. Dat doe je niet. Vreemd is ook dat de datum op de factuur ver voorbij de datum van de betaling ligt”, zegt het hoofd Kwaliteitszorg.

Ongebruikelijk

- contante betalingen boven de 15.000
- contante betalingen boven de 25.000 kunnen bij handelaren in zaken van grote waarde ongebruikelijk zijn
- (contante) betalingen die buiten de administratie worden gehouden
- (contante) betalingen of ontvangsten zonder onderliggende facturen
- (contante) geldstromen naar landen en/of bedrijven die niet passen bij de aard van de bedrijfsvoering van de cliënt
- negatieve kas
- onverklaarbaar hoge commissiebetalingen
- bedrijfsactiviteiten die op factuur vermeld staan stemmen niet overeen met feitelijke bedrijfsactiviteiten
- er wordt gesproken van zwarte voorraden en/of zwarte omzet
- schaduwadministraties
- (contante) commissiebetalingen aan directieleden en/of werknemers van (buitenlandse) afnemers om inkooporders te verwerven of behouden
- terugstortingen van te veel betaalde bedragen (overfacturering) op rekeningen van derden in het buitenland
- onverklaarbaar hoge waarderingen van de aandelen en/of de goodwill bij verkoop van een onderneming
- leningen zonder leningovereenkomst en/of rentevergoeding
- boekingen van privé-uitgaven als zakelijke kosten
- belastingfraude
- inkeer van de belastingplichtige

Nadere informatie:

<http://www.bureauaft.nl>

<http://www.fiu-nederland.nl>

http://download.belastingdienst.nl/belastingdienst/docs/inkeerregeling_al5081t1pl.pdf

FRAUDE

De Financial Intelligence Unit houdt bij hoeveel meldingen de verschillende meldingsplichtige beroepsgroepen doen. Maar de financiële inlichtingeneenheid kan geen voorbeelden achterhalen van zaken die gemeld zijn door accountants. Ook de FIOD-ECD, waaraan het merendeel van de verdachte transacties wordt doorgemeld, kan geen voorvallen uit de kast trekken die door accountants zijn gemeld. Wel is duidelijk dat er, net als in hiervoor genoemd voorbeeld, vaker meldingen binnenkomen over rekeningen die contant zijn betaald. Bijvoorbeeld van een

Rens Rozekrans (KPMG):

‘De Hoge Raad hanteert een heel ruim begrip van witwassen. Belastingfraude valt daar ook onder.’

Meldingsplicht

De Wet Melding Ongebruikelijke Transacties (Wet MOT) en de Wet Identificatie bij Dienstverlening (WID) zijn per 1 augustus 2008 vervangen door de Wet ter voorkoming van witwassen en financiering van terrorisme (Wwft). Volgens de Wwft moet de accountant meer zelf een inschatting maken van de witwas- en terrorismefinancieringsrisico's bij zijn dienstverlening. Onder de meldplichtige diensten vallen niet alleen samenstellings- en controleopdrachten, maar ook tax assurance en forensic services (al is er nog debat over de reikwijdte). Als een transactie volgens objectieve maatstaven of volgens de inschatting van de accountant ongebruikelijk is moet deze worden gemeld bij FIU Nederland. Het Bureau Financieel Toezicht ziet toe op de naleving van de meldplicht. Niet-naleving kan leiden tot een tuchtklacht of een straf van maximaal zes maanden cel of € 18.500 boete.

bedrijf dat in april en mei 2007 voor € 400.000 onderdelen koopt bij een Franse leverancier en die onderdelen in juni voor € 340.000 doorlevert aan een bedrijf in Tsjechië.

PANDLIJSTEN

Het hoofd Kwaliteitszorg deed in oktober 2008 een melding nadat een accountant was gestoten op de verkoop van een pand tegen een veel te lage prijs. Er is daar een bedrag onder de tafel geschoven. In een andere zaak sjoemelt een cliënt met de pandlijsten. De bank telt als onderpand voor een lening alleen recente debiteuren mee. De cliënt schrappt daarom de vorderingen op deze debiteuren uit de boeken en neemt nieuwe vorderingen op voor hetzelfde bedrag tegen een recente datum. "De cliënt vertikte het om dit te corrigeren. Daarom hebben wij afscheid genomen."

BOTSING

Het incident met pandlijsten is overigens meer een geval van fraude, waarvoor een aparte meldingsregeling bestaat. Die komt er, zoals bekend, op neer dat de accountant de zaak moet melden bij het fraudemeldpunt als de controlecliënt de dubieuze praktijken niet terugdraait. De Wwft komt pas in beeld als de ongebruikelijke transacties mogelijk samenhangen met witwassen of terrorismefinanciering. Soms bijten de beide meldingsplichten elkaar. Want volgens de Wwft mag je de cliënt niet inlichten als je meldt, terwijl je volgens de fraude-richtlijn pas meldt nadat je de klant hebt ingelicht en deze de zaak niet heeft teruggedraaid. De botsing der plichten is vooral lastig bij belastingfraude.

'DOORLOPEND'

Rens Rozekrans van KPMG Forensic & Integrity: "De Hoge Raad hanteert een heel ruim begrip van witwassen. Belastingfraude valt daar ook onder. In de audit-praktijk moet je elke transactie melden waarbij sprake is van valse declara-

Hoofd Kwaliteitszorg (keten met vijftig accountantskantoren): 'Als accountants kiezen wij de veilige kant. Erg veel pijn doet het melden ook niet.'

Op en neer

In de afgelopen vijf jaar hebben accountants in totaal 328 ongebruikelijke transacties gemeld. De laatste drie jaar schommelt het aantal tussen de 70 en 85. Accountants melden veel minder dan notarissen, maar veel meer dan advocaten.

De Nederlandse accountants melden veel meer dan hun collega's in Duitsland (1-2 per jaar), België (2-12 per jaar) en Spanje (vijf per jaar). Zij melden echter minder dan de Noren (25-78 per jaar) en veel minder dan de auditors in het Verenigd Koninkrijk (samen met belastingadviseurs en 'accountants' goed voor ruim achtduizend meldingen per jaar).

Een trend valt in de jojoënde aantallen moeilijk te bespeuren.

Dat geldt ook voor de ongebruikelijke transacties die accountants, notarissen en advocaten de afgelopen drie jaar ten onrechte niet hebben gemeld.

Ongeveer de helft van de gemelde transacties wordt als 'verdacht' doorgemeld aan de FIOD-ECD of andere opsporingsdiensten.

	2004	2005	2006	2007	2008*
Accountants	55	42	76	85	70
Notarissen	60	130	160	410	445
Advocaten	20	10	10	10	15
Niet gemeld			124	192	146

* Globale aantallen, de exacte cijfers kunnen iets afwijken

Bronnen: FIU Nederland, FEE en BFT

Accountants melden veel minder dan notarissen, maar veel meer dan advocaten.

ties of valse facturen. Bij ons wordt het automatisch een melding als een directeur-groootaandeelhouder privé uitgaven met valse facturen ten laste van de zaak laat komen. Wij stuiten met enige regelmaat op dit soort zaken en hebben er geen bezwaar tegen om ze te melden. Maar ik vraag me wel af of de autoriteiten op deze manier niet veel te veel meldingen krijgen. Voor de melding van ongebruikelijke transacties bestaat geen materialiteitsbegrip."

NIET MELDEN

Niet (tijdig) melden kan leiden tot een tuchtzaak, zoals in navolgend voorbeeld.

In de boekhouding van een BV staat langere tijd een negatief kassaldo. De directeur-groootaandeelhouder heeft met een bankpas van het bedrijf op één dag voor meer dan € 15.000 contanten opgenomen in een casino. Volgens

de – vermoedelijke valse – boekingsstukken, heeft de directeur-groootaandeelhouder ook meer dan eens contant enkele tienduizenden euro's betaald aan Roemeense en Russische ondernemingen. In één geval zelfs € 40.000. Omdat de accountant de transacties niet binnen veertien dagen heeft gemeld, schorst de tuchtrechter hem twee weken.

Deze zaak is bij toeval aan het licht gekomen tijdens een routinecontrole door het Bureau Financieel Toezicht, dat er een tuchtzaak van maakte (zie 'de Accountant', februari 2009, pagina 26-28). Het BFT stuit elk jaar op vele transacties die accountants, advocaten en notarissen ten onrechte niet hebben gemeld. In 2008 ontdekte het BFT er 146. In het jaar daarvoor waren dat er meer, maar in 2006 juist weer minder. Ook het aantal meldingen van accountants fluctueert (zie kader 'Op en neer'). Het hoofd Kwaliteitszorg: "Dat accountants in totaal zeventig meldingen doen per jaar is weinig. Wij doen gemiddeld twee meldingen per jaar. Dat het er, met ons aantal klanten, maar zo weinig zijn, daar kun je je twijfels bij hebben. Ook dat er zo weinig inkeerders zouden zijn, bestaat niet. Het leeft niet voldoende bij de accountants." □